

ANDRZEJ GRZYB. Tajemnice herbu Czarnej Wody

czwartek, 15 maj 2014

W kilka miesięcy po uzyskaniu przez Czarną... Wodę™ praw miejskich w „Merkuriuszu Czarnej Wody” zamieszczono artykuł, na temat herbu miasta.

W połowie XIX w. (Nowa) Czarna Woda używała, a pieczęć herbowej, przedstawiającej trzy gwiazdy szóstokątne w rzucie pionowym i dwie gałązki palmowe, skrzyżowane pod najniższą z gwiazd.

Â
Â
Â
Â

(Gwiazdy czysto występują w motywach dekoracyjnych ludu kociewskiego jako symbol zwycięstwa i wiatru, a nad cieżką: Józef Milewski, „Dzieje wsi powiatu starogardzkiego”, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk 1968, strona 360. Obok tytułu naszego pisma zamieszczamy maleńki, jakby niepewny, czy raczej nieoficjalny herb Czarnej Wody. Zarząd rozpoczął, już dyskusję nad ostateczną wersją herbu, która zostanie przedstawiona Radzie Miejskiej do zatwierdzenia.

Czarna Woda jako jedyna z niewielu osad nie posiadających praw miejskich miała i ma swój herb. Pojawia się on w połowie XIX wieku na pieczęci Wójta Czarnej Wody.

Później, a szczególnie po roku 1956, herb ten pojawia się przy różnych okazjach. [W latach 60. minionego wieku Czarna Woda Osiedlowa miała Radę Narodową, której siedziba mieściła się przy ul. Starogardzkiej.] Czy należało z tymi, którzy twierdzą, że jest to herb Sztormowskich?

Możliwe, że w połowie XIX wieku nazywała się Sztormowski i używała, jako pieczęć administracyjnej herbu rodowego.

Jak byś, o, tak byś, o.
Â

Dzisiaj trzeba ustalić kształt poszczególnych elementów tarczy herbowej, bo kolory są... raczej ustalone i poprzez Uchwałę Rady Miejskiej zatwierdzić herb Miasta Czarna Woda.

W następnym numerze zamieścimy obszerniejszy artykuł, w tej sprawie. [Merkuriusz Nr 2 z 1993 roku]

Tak jak zapowiedziano, w następnym numerze „Merkuriusza Czarnej Wody” zamieszczono artykuł, prof. W. Odyńca, cytujący w całości.

Herb miasta jest znakiem rozpoznawczym jego mieszkańców, wyrażonym symbolicznie. Składa się z tarczy i umieszczonego na niej godła. Poniższe uwagi dotyczą obu tych elementów.

Kształt i kolor tarczy nie budzą zastrzeżeń. Natomiast godło jest niejako obramowane z góry linią... równoległą... do tarczy, a tym samym budzi pytanie: czy jest, lub czy ma być elementem godła, czy pełni tylko funkcję ozdoby? W heraldyce miejskiej nie spotyka się umieszczenia tarczy z godłem na tarczy.

Godło jest „żmiewi...ce”, to znaczy możliwe by nie interpretowane. Nie nawiązuje do heraldyki szlachty pomorskiej wyrazem ambicji i smaku estetycznego wójta gminy Nowa Czarna Woda. Trzy pionowo ułożone gwiazdy mogą oznaczać: Gwiazdę Polarną..., Poranną... i Wieczorną... „przewodniczki wszelkich podrzędnych. Czarna Woda należała do skrzyżowaniu dawnych szlaków komunikacyjnych. „Wiecznie” zielone liście palmowe mogą oznaczać nagrodę, którą otrzymali mieszkańcy, którzy ukończyli, szóstokątne liście, ugodę... w drodze i zasady, na nagrodę. Liśćmi palmowymi nagradzano nie na polu bitwy ale na stadionach sportowych, ale także najlepszych w turniejach poetyckich.

Ponieważ dzisiejsze miasto Czarna Woda zrastało się z małych osad i dzięki do takiego rozwoju, aby w jego nagrodę uzyskać status miasta, możliwe przyjął, że jego herb wyraża dumę z osiągnięcia zamierzonego.

Po latach, przeglą...daj...c „Armoria”, czyli poczet herbów „zbrojby” klejnotów w zacnych rodach rycerskich i szlacheckich autorstwa Bogusława Jerzego hr. Zajaczkowskiego [Bernardinum 2005], znajdujemy na str. 31 herb Cielitkowa i jego dwie odmiany.

Odmiana pierwsza herbu to księżyc w nowiu, rogami do góry i trzy gwiazdy, te ustawione w pionie nad księżycem, na tarczy niebieskiej.

Opis wzięty z „Herbarza” z 1648 Jana Karola Dachnowskiego mówi: Cielitkowa, herb dawny, którym to herbem pieczętował się w Pomorszczyźnie p. Orlewscy, którzy w Prusiech od trzechset lat, wiadczą... akta pisane w Starogardzie, a bywali...downymi na Pomorzu.

Z herbem Czarnej Wody mamy tu w dwóch trzecich zbite: kolor tarczy, gwiazdy, tak samo ułożone. Co do księżycy w nowiu, mógł, on w innej odmianie zamienić się w gałązki palmowe lub laurowe albo mógł, się zmienić księżyc w nowiu w gałązki poprzez złączenie niewyraźnej pieczęci wziętej z powoju...

Opis herbu Cielitkowa wiążę Czarną Wodę z nazwiskiem Orlewscy i Starogardem, dzisiaj Gdańskim, siedzibą... starogardzkiego powiatu.

Czy takimi dowodami poparta spekulacja jest uprawniona, może kiedy rozstrzygną... heraldycy. A może za czas jakiś pokażą... się nowe tropy.

Andrzej Grzyb